

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. Ch.**, zastoupen JUDr. Blankou Dalibovou, advokátkou se sídlem Klusáčkova 12, Týnec nad Sázavou, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2010, č. j. 4 Ca 8/2008 – 41,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2010, č. j. 4 Ca 8/2008 – 41, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce: J. Ch. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2010, č. j. 4 Ca 8/2008 – 41, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) napadeným rozsudkem ze dne 14. 10. 2010, č. j. 4 Ca 8/2008 – 41, zamítl jako nedůvodnou žalobu J. Ch., kterou se domáhal přezkoumáná a zrušení rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, ze dne 31. 3. 2008, č. j. 47068/2008/KUSK, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Komise pro projednávání přestupků města Benešov ze dne 11. 1. 2008, č. j. KPP 1597/07-942/07, a současně potvrzeno toto prvostupňové rozhodnutí, kterým byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v tehdy platném znění, jehož se dopustil tím, že dne 4. 11. 2007 kolem 10.15 hodin, po bohoslužbě v modlitebně CČSH v Benešově, na ulici Čechova 433, fyzicky napadl J. J., tak, že ji chytil za ruce v oblasti nad lokty, poté za ramena a několikrát jí zatřásl, za což mu byla uložena pokuta ve výši 300 Kč a povinnost uhradit náklady řízení spojené s projednáváním přestupku ve výši 1000 Kč. Městský soud neshledal opodstatněnou výhradu žalobce, že jeho jednání nebylo úmyslné, ale bylo jen gestem, které mělo mít uklidňující účinky. Je tomu tak proto, že šlo o jednání silové (žalobce poškozenou cloumal značnou silou),

nepřiměřené a mimo meze řádného soužití občanů. Žalobce tak naplnil zákonné znaky přestupku podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o přestupcích"), neboť tento přestupek spáchal úmyslně. Lze sice přisvědčit tomu, že žalobce zřejmě nechtěl přímo způsobit následek, k němuž došlo, musel si však uvědomit při intenzitě svého jednání, že může dojít k drobnému poškození zdraví. Cloumání osobou, s jejíž názorem nesouhlasíme, není možno považovat za normu chování. Tvrzení žalobce, že jeho jednání bylo jen uklidňujícím gestem, bylo vyvráceno nejen provedenými svědeckými výpověďmi (i přes jejich drobné rozpory), ale i lékařskou zprávou MUDr. S. Z této zprávy bylo totiž zjištěno, že u svědkyně J. došlo ke zhmoždění obou paží v oblasti bicepsů, ke vzniku povrchové krevní podlitiny o velikosti 10 cm a rovněž k blokádě krční páteře, tedy k drobnému ublížení na zdraví. K prokázání drobného poranění uvedená zpráva zcela postačí a není nutné vyžadovat znalecký posudek. Žalobce se tedy dopustil přestupku proti občanskému soužití drobným ublížením na zdraví a jeho jednání splňuje i podmínky úmyslného zavinění.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel") v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou opřel o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel krajskému soudu předně vytýká, že nesprávně uvážil právní otázku formy zavinění, kterou mu lze přičítat. Z obsahu spisu nevyplývá, že v jeho případě byly současně naplněny materiální i formální znaky přestupku. Z provedeného dokazování především nevyplývá závěr o tom, že jednal úmyslně, a to ať již ve formě úmyslu přímého či nepřímého. Právě otázka zavinění je pro něho rozhodující s ohledem na jeho postavení ve společnosti, resp. v církvi. Závěry správních orgánů, že byl při svém jednání veden úmyslem porušit či ohrozit zájem chráněný zákonem jsou zcela spekulativní. Situace v modlitebně byla vypjatá z důvodu výstupu poškozené, která křičela, nadávala, obviňovala a v jeho přímé blízkosti gestikulovala rukama. Skutečně chtěl jen učinit smířlivé gesto a nedůstojný výstup poškozené ukončit. Rozhodně si nebyl vědom toho, že by svým jednáním mohl způsobit protiprávní následek. Způsobit jej rozhodně nechtěl a nebyl touto možností ani srozuměn. Z jeho strany proto nemohlo jít o úmysl. Lze však připustit, že jednal v nedbalosti. Právní názor městského soudu, že jednal v nepřímém úmyslu proto neodpovídá provedenému dokazování. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný správní orgán s důvody a tvrzeními v kasační stížnosti nesouhlasí a považuje ji za nedůvodnou. Má za to, že městský soud se vypořádal se všemi navrhovanými důkazy a námitkami. Pokud jde o podstatu věci odkazuje na své vyjádření k žalobě, v němž konstatuje, že v případě nepřímého úmyslu postačí, že si pachatel uvědomuje možnost, že poruší nebo ohrozí zájem chráněný zákonem, tento výsledek přímo způsobit nechce, ale je srozuměn s tím, že k takovému výsledku může dojít. Má proto shodně s městským soudem za prokázané, že se stěžovatel dopustil protiprávního jednání, které splňuje i podmínky úmyslného zavinění tak, jak je v zákoně o přestupcích stanoveno.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek městského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že tento rozsudek je třeba zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

Přestože stěžovatel v kasační stížnosti uvedl jako důvod k jejímu podání toliko skutečnost podřaditelnou pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve otázkou, zdali je rozhodnutí městského soudu přezkoumatelné, či nikoliv. Je tomu jednak proto, že mu to ukládá již samotná dikce ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s, ale i proto, že pokud by Nejvyšší správní soud došel k závěru, že rozsudek městského soudu je nepřezkoumatelný, mohlo by být přinejmenším předčasné, aby se zabýval věcí samou.

Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, uveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, *je* i *povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit* (ve správním soudnictví podle ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

Nejvyšší správní soud nepominul ani nález Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), v němž Ústavní soud vyslovil, že „*odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“. Ostatně Ústavní soud i v nálezu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), rovněž konstatoval, že: „*Soudy jsou povinny svá rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly (např. proto, že nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě). Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny*“

Otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů se Nejvyšší správní soud zabýval ve své judikatuře již dříve. Bylo tomu tak např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, který byl uveřejněn pod č. 244/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž vyložil, že: „*Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné*“. Nejvyšší správní soud též vyslovil v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, dostupný

na www.nssoud.cz, že pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsaný skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, dostupný na www.nssoud.cz, pak tento soud vyslovil právní názor, že: „*Nezabýval-li se krajský soud řádně uplatněným žalobním bodem a místo toho odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného správního orgánu, které problematiku, na niž žalobní bod dopadal, vůbec neřešilo, nelze než soudní rozhodnutí zrušit, neboť je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]*“. V rozsudku ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, dostupném na www.nssoud.cz, pak Nejvyšší správní soud judikoval, že: „*Rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, pokud z něho jednoznačně nevyplývá, podle kterých ustanovení a podle jakých právních předpisů byla v kontextu podané správní žaloby posuzována zákonnost napadeného správního rozhodnutí*“.

Nejvyšší správní soud i s přihlédnutím ke svým dřívějším judikatorním závěrům konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvážil o skutečnostech pro věc rozhodných, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou mylnou či vyvrácenou. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění soudního rozhodnutí.

Rozsudek městského soudu není přezkoumatelný.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o přestupcích je přestupek spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel: a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí nebo b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Podle ustanovení 4 odst. 2 zákona o přestupcích je přestupek spáchán úmyslně, jestliže pachatel: a) chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo b) věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn.

Stěžovatel v kasační stížnosti, stejně jako v žalobě na straně 3, výslovně a zásadně namítal, že v projednávané věci nebylo prokázáno, že se jednání, které mu bylo správními orgány kladeno za vinu, dopustil úmyslně. Vytýkal správním orgánům, že nesprávně v jeho věci vyhodnotily formu zavinění, která je nutná k závěru o spáchání přestupku podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích.

Městský soud při svém rozhodování na straně jedné dospěl k závěru, že správní orgány nepochybily, pokud uznaly stěžovatele vinným ze spáchání přestupku podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, jenž předpokládá úmyslnou formu zavinění. Vyslovil tedy závěr, že správními orgány popsaný skutek stěžovatel spáchal

úmyslně. Zda tak bylo ve formě přímého či nepřímého úmyslu již blíže nerozvedl. Na straně druhé v odůvodnění svého rozsudku vyslovil závěr, že „*žalobce přímo následek, k němuž došlo, způsobit zřejmě nechtěl, ale musel si uvědomovat při intenzitě svého jednání, že může k drobnému poškození zdraví dojít a přesto se takto zachoval. Byl tedy srozuměn s tím, že poruší zájem chráněný zákonem*“. Tato městským soudem použitá slovní formulace však podle Nejvyššího správního soudu spíše svědčí tomu, že předmětný skutek byl spáchán z nedbalosti (§ 4 odst. 1 zákona o přestupcích). Tyto vyslovené závěry ale městský soud ve svém rozhodnutí blíže nevyložil, ačkoliv hranice mezi nepřímým úmyslem a vědomou nedbalostí je velmi křehká. Bez zcela konkrétního vyhodnocení způsobu napadení poškozené stěžovatelem, aniž by současně nebylo vzato v úvahu poranění poškozené a jeho charakter, včetně dislokace (mechanismus zranění), není možno dospět k bezpečnému závěru o formě zavinění u stěžovatele. Nelze tak dovodit jiný závěr než takový, že v tomto směru je rozsudek městského soudu vnitřně rozporný. Důsledkem uvedeného pak je stav, kdy nelze na jisto postavit, zda lze stěžovateli přičítat úmyslné zavinění, či zavinění z nedbalosti. Z tohoto důvodu došel Nejvyšší správní soud k závěru, že je-li rozsudek městského soudu vnitřně rozporný, je současně i nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost.

Rozsudek městského soudu je však nepřezkoumatelný již z toho důvodu, že je nepřezkoumatelné samo rozhodnutí žalovaného. Je tomu tak proto, že jen přezkoumatelné správní rozhodnutí lze ve správním soudnictví věcně přezkoumat. Pokud by pak bylo žalobou napadené správní rozhodnutí nepřezkoumatelné a správní soud jej přesto věcně přezkoumal, zatížil nutně touto vadou i své rozhodnutí.

Tak tomu je i v této věci.

Je povinností správního orgánu, pokud rozhoduje o tom, zda byl a kým spáchán přestupek, jakož i o sankci za něj, aby se při svém rozhodování řádně vypořádal s otázkou, zda jednání, které je obviněnému z přestupku přičítáno, splňuje zákonné znaky přestupku a tyto své úvahy také řádně odůvodnil. To znamená, že rozhodující správní orgán je povinen ve svém rozhodnutí uvést, od jakých skutečností dovozuje, že ten který pachatel přestupku jednal buď v úmyslu či z nedbalosti. Otázka zavinění totiž vyjadřuje vztah člověka k jeho jednání a následku tohoto jednání, přičemž zahrnuje jak složku intelektuální, tak i složku volní, tedy vyjadřuje jeho vnitřní psychický stav.

Uvedené mimo jiné znamená, že k odpovědnosti za přestupek - v této věci konkrétně za přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích - nestačí pokud rozhodující správní orgán popíše skutek, jak byl zjištěn z provedených důkazů a dále pouze konstatuje, že má za to, že jednání obviněného z přestupku bylo vedeno s úmyslem, byť na základě úmyslu nepřímého (jak to uvedl správní orgán prvého stupně), či se k tomuto základnímu zákonnému znaku přestupku nevysloví vůbec, jak to v této věci učinil žalovaný. Bylo tedy povinností žalovaného, aby se při svém rozhodování výslovně zabýval otázkou zavinění stěžovatele a svůj závěr pak také náležitě odůvodnil. Tak tomu ale v žalobou napadeném rozhodnutí nebylo. Tento nedostatek správního rozhodnutí nelze zhojit ani ve vyjádření k žalobě, jak se to pokusil učinit odvolací správní orgán. Je tomu tak proto, že zákonnost rozhodnutí lze poměřovat toliko prostřednictvím jeho odůvodnění, a nikoliv prostřednictvím vyjádření k žalobě.

Městskému soudu pak v žádném případě nepřísluší, aby v řízení o přezkoumání zákonnosti rozhodnutí žalovaného nahrazoval a předjímal stanoviska o zavinění stěžovatele. Uvedené totiž v prvém sledu přísluší odvolacímu správnímu orgánu. Je tomu tak i proto, že uvedeným postupem znemožnil stěžovateli, aby brojil proti zákonnosti právního závěru správního orgánu o formě jeho zavinění. Již z tohoto důvodu proto Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Jelikož je rozsudek městského soudu nepřezkoumatelný, nezabýval se Nejvyšší správní soud právním posouzením věci, resp. vytýkanou nezákonností. Je tomu tak proto, že by jednak zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností a jednak i pro to, že by nepřípustně předjímal názor, jehož zaujetí přísluší v prvé řadě správnímu orgánu.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů zrušil podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížností napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2010, č. j. 4 Ca 8/2008 – 41, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu (Městského soudu v Praze) a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud (Městský soud v Praze) vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl v souladu s ustanovením § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. dubna 2011

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu